

In het nummer 6 van de jaargang 1972/73 van ons Tijdschrift stelden wij enkele vragen over de ijskelders die vroeger te Oostende bestaan hebben. Wij hebben het geluk gehad van twee leden zeer interessante, en naar ik meen, volledige inlichtingen te hebben ontvangen. Van ons trouw lid Frans Verbanck, laat ik hieronder integraal zijn antwoord volgen.

"Mijn verste herinneringen aangaande ijsputten gaan terug naar de jaren '90. Tot in die tijd hingen zeevisserij, slagers en hoteliers af van ingevoerd natuurijs en geleverd door volgende handelaars :

1°- De ijskelder van Maurice Delforge. Lag aan de hoek van de Visserskaai en de Sint-Paulusstraat, waar nu een garagebedrijf is.

2°- De ijskelder van Auguste Hamman, reder. Lag aan de toenmalige Zuidlaan (nu A. Pieterslaan) en besloeg de plaats waar nu 2 burgershuizen zijn nevens het café van de COO. Dat gebouw was toen het kolenmagazijn van Charles Haeck). Ik denk dat het in de eerste jaren van de eeuw was dat beide gebouwen afgebroken werden.

De Heer Hamman bouwde toen een nieuwe ijskelder langs de huidige Slachthuiskaai. Na de eerste Wereldoorlog werd daar geen ijs meer bewaard, maar het gebouw werd betrokken door de smederij van de h. Oscar Schockaert. Na de tweede Wereldoorlog werd daar nog vis ingezouten door de firma Vimex. Het gebouw staat er nog.

3°- Nog een ijshandel uitgebaat door de firma Casteels-Decoene, maar niet in een kelder zoals men dat noemt, maar wel op een gewezen zeilschip dat lag in het tweede Handelsdok, kant Station (Daarvan hebben wij een foto). Rond 1902 bracht de stoomtreiler O.20 van de "Pecheries à Vapeur" een ontmast, en door de bemanning verlaten zeilschip, geladen met "koalin" (aarde waarvan men stenen pijpen maakte), binnen. Het schip werd verkocht aan de firma Casteels-Decoene, en deed voortaan dienst als ijsbark, zoals wij het noemden, ter vervanging van het vorig magazijnschip, dat ook kleiner was dan zijn opvolger.

De voornoemde schepen werden regelmatig bevoorrad door een Noorse driemastbark : "Valentine" van Kragerø. Ik herinner me ook dat de kapitein van de "Valentine", een klein mannetje met wit baardje op het Stadhuis ontvangen werd bij zijn 100ste reis naar Oostende. Ook voor de eerste Wereldoorlog.

Soms loste eveneens een of ander Noors zeilschip zijn lading ijs in de hoek van de eerste Handelsdok, rechtover het Waterhuis, maar ik weet niet of de bestemming het huis Hamman was of wel dat van Desforges. Er bestaan verschillende prentkaarten waarop deze Noorse schepen afgebeeld zijn ook van een stoombootje dat ijs lost in de bark van Casteels-Decoene (de "Forsete" van Kragerø).

.../...

.../...

In de laatste jaren voor de eeuwwisseling werd een ijsfabriek gesticht door de firma De Naeyer uit Willebroek. De ijsfabriek was gelegen aan de Elisabethlaan, Sas-Slijkens (foto bestaat). Op de wagens die het ijs rondvoerden kon men lezen : "Production journalière 50.000 kilos".

Dat was dan ook het begin van een dodelijke concurrentie met het Noorse ijs, en de ene firma na de andere ging achterover, zoveel te meer daar juist voor de eerste oorlog een nieuwe maatschappij werd gesticht voor het fabriceren van kunstmatig ijs, n.l. de "Froid Industriel S.A.". Deze begon met de ijsfabriek van De Naeyer in te lijven en fabriceerde dan ook zelf ijs in de gebouwen van de "Entrepôt" aan de Zuidkant van de eerste handelsdok".

Frans Verbanck (Bredene)

Onze tweede correspondent, de Heer E. Parmentier geeft ons nog enkele détails die de beschrijving van confrater Verbanck aanvullen.

"De kelders waren nogal diep en gebouwd met zeer dikke muren. Het ijs werd vervoerd van het schip naar de kelder bij middel van een vapeur-wagen. Dit was een lage platte wagen, welke ook in Antwerpen gebruikt wordt en daar de naam draagt van Natie-wagen. Het ijs was gezaagd in grote blokken van ongeveer 50cm. breedte en behandeld bij middel van grote zware tangen in vorm van een dikte-meter. Het werd van de wagen op een lange sleepplank geschoven en zo de kelder ingedreven. Naarmate de vraag, werd het ijs uit de kelder gehaald en naar een afgedankt schip, gelegen bij het oud station, gevoerd. Daar was een breekmachine (concasseur) die het ijs in kleine klontjes vermorzelde. Het werd dan in jute zakken aan de klanten geleverd.

Hier wil ik nog een persoonlijke herinnering aan bijvoegen. Bij het verhandelen van de zakken ijs, vielen dikwijls stukjes op de grond, waarop de straatjongens zich gretig wierpen om ze "smakelijk" op te zuigen. Ja, ijsroom was dan nog een luxe-artikel.

Hartelijke dank aan onze medewerkers voor de gegeven inlichtingen nopens het verbruik van IJs vóór het inbrengen van het artificiëel of fabrieksijs.

De Hoofdman,